

Natura 2000 gebied 139 – Deurnsche Peel & Mariapeel

(Zie leeswijzer)

Kenschets

Natura 2000 Landschap:	Hoogvenen
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL1000027 + NL1000026
Beschermde natuurmonument:	Grauwveen BN, Mariapeel SN, Deurnese Peel BN
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, particulieren
Provincie:	Noord-Brabant, Limburg
Gemeente:	Deurne, Horst a/d Maas, Sevenum, Venray
Oppervlakte:	2.736 ha

Gebiedsbeschrijving

Het gebied bestaat uit de drie deelgebieden: Deurnsche Peel, Mariapeel en Grauwveen. Tezamen met de nabijgelegen Groote Peel zijn het restanten van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend hoogveen. Deze peelhoogvenen werden grotendeels afgegraven tot op de zandondergrond. Deze gebieden zijn de zuidelijkste representanten van de vlakke subatlantische hoogvenen, die elders en ook in de Peelregio door afgraving, ontginning en verveningen grotendeels zijn verdwenen. Door de verschillende verveningsgeschiedenis van de onderdelen van het gebied is er een grote en fijnschalige variatie in vegetatie en landschap, met gradiënten naar iets mineraalrijker milieu. In de oudste veenputten is al lange tijd sprake van hoogveengroei op miniatuurschaal. Op de grote restveeneenheden is nog een relatief grote veendikte aanwezig, waarop door herstelbeheer inmiddels ook op verschillende plaatsen ontwikkeling van hoogveenbegroeiingen plaats vindt.

De Deurnsche Peel is het Brabantse deel van het gebied en bestaat naast de kern die grenst aan de Mariapeel ook uit een drietal kleinere deelgebieden: De Bult in het noorden en Grauwveen en Het Zinkske in het zuiden. In de Deurnsche Peel is tot in de jaren zeventig turf gewonnen, de sporen hiervan zijn nog duidelijk zichtbaar. In sommige oude turfputten zijn goed ontwikkelde hoogveenvegetaties te vinden. Het gebied bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadia van regenererend hoogveen, natte heide op rustend hoogveen en droge heide op minerale gronden, opgaand loof- en naaldbos, gras- en bouwlanden en open water (sloten, kanalen en plassen).

De Mariapeel bestaat uit drie complexen (Griendtsveen, De Driehonderd Bunders en Mariaveen). Het landschap kenmerkt zich door een rijke afwisseling van onder andere hogere, droge en lage, vochtige heideterreinen en moerasachtige gedeelten, open en gesloten bossen, veenputten, wijken, vennen en open water. Het Mariaveen is een open heidegebied met enkele zandruggen. Na herstelmaatregelen in de jaren negentig herstelt het hoogveen zich weer.

Grauwveen bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadia van regenererend hoogveen, droge en vochtige heide, moeras en opgaand loofbos. Er zijn turfgraten aanwezig.

Begrenzing

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.

- Verschillen tussen de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied (+ 7,1 ha) en het Habitatrichtlijngebied (+ 6,1 ha) zijn gelijkgetrokken.
- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Vogel- en Habitatrichtlijngebied vallen (9,9 ha).

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen aangepast:

- Uitbreiding met enkele percelen die onderdeel waren van het (voormalige) natuurmonument en tevens Vogelrichtlijngebied (6,6 ha).
- Uitbreiding met bestaande en nieuwe natuur (115 ha) ten behoeve van de instandhouding en herstel van *H7110_A actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A) en H7120 herstellende hoogvenen, algehele samenhang van het gebied en een meer logische begrenzing.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op een aantal plaatsen aangepast:

- Uitbreiding met enkele percelen die onderdeel waren van het voormalige natuurmonument en tevens Habitatrichtlijngebied (67 ha, waarvan Grauwveen 54 ha).
- Uitbreiding met bestaande en nieuwe natuur (115 ha) ten behoeve van de algehele samenhang van het gebied en een meer logische begrenzing.

Natura 2000 database

Habitattypen

Code	Habitattype
H7120	Herstellende hoogvenen

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr	Soort
A039	Toendrarietgans – n
A224	Nachtzwaluw - b
A272	Blauwborst - b

Voorstel voor het toevoegen aan de database:

H7110	Actieve hoogvenen ^{1a}
A004	Dodaars – b ¹⁸
A041	Kolgans – n ⁸
A276	Roodborsttapuit – b ¹⁸

Voorstel voor het verwijderen uit de database:

H4010	Vochtige heiden ^{14/ a}
H4030	Droge heiden ^{14/}

Kernopgaven

- 7.02 **Initiëren hoogveenvorming:** Op gang brengen of continueren van hoogveenvorming in herstellende hoogvenen H7120 in kansrijke situaties, met het oog op ontwikkeling van actieve hoogvenen (*hoogveenlandschap*) *H7110_A (waar nodig uitbreiding oppervlakte H7120). Instandhouding van huidige relicten als bronpopulaties fauna. Herstel van grote veengebieden met voldoende rust o.a. voor kraanvogel A127.
- 7.03 **Overgangszones grote venen:** Ontwikkeling van overgangszones van actieve hoogvenen (*hoogveenlandschap*) *H7110_A incl. laggzones (met o.a. hoogveenbossen *H91D0, zure vennen H3160 en porseleinhoen A119, paapje A275 en watersnip A153).

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

H7110 *Actief hoogveen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A).

Toelichting Het habitattype actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A) is nu in eerste aanzet aanwezig, maar kan (verder) hersteld worden vanuit habitattype H7120 herstellende hoogvenen. Herstel van het zeer bedreigde habitattype is nodig. De Deurnsche - en Mariapeel leveren in Zuid-Nederland een zeer belangrijke bijdrage aan dit doel.

H7120 Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype H7110 actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A), is toegestaan.

Toelichting Er zijn goede mogelijkheden om een zodanige kwaliteitsverbetering van het habitattype herstellende hoogvenen te bereiken, dat een deel kan overgaan in habitattype H7110 actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A). De heidevegetaties en bossen op het verdroogde hoogveen worden niet tot habitattypen H4010 vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A), H4030 droge heiden en H91D0 hoogveenbossen gerekend, maar maken onderdeel uit van herstellende hoogvenen.

Broedvogels

A004 Dodaars

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 35 paren.

Toelichting De dodaars is een karakteristieke broedvogel van veengebieden met kleine waterpartijen en als zodanig een regelmatige broedvogel. Tellingen in 1990 en 1998 leverden 16 paren op. Voor de periode 1999-2003 werd het aantal paren geschat op gemiddeld 33 paren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Brabants-Limburgs grensgebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A224 Nachtzwaluw

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.

Toelichting Aangezien de nachtzwaluw meer een broedvogel is van drogere heidevelden is de soort schaars. Jaarlijks broeden enkele paren, met als maximum 7 in 1996. De soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Brabants-Limburgs grensgebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A272 Blauwborst

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 350 paren.

Toelichting Van oudsher is de blauwborst een broedvogel in de Brabant – Limburgse hoogveengebieden met een dieptepunt in het aantal paren begin 80-er jaren, daarna zette een herstel in. Tellingen in 1990 en 1998 leverden respectievelijk 200 en 352 paren op. Daarmee lag in 1998 het aantal paren al ver boven het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie. In de periode 1999-2003 wordt het aantal paren geschat op gemiddeld 350. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A276 Roodborsttapuit

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 120 paren.

Toelichting De roodborsttapuit is ongetwijfeld van oudsher een broedvogel voorkomend in lage aantallen. Met de achteruitgang van de broedpopulatie van het agrarisch cultuurlandschap trad ook in dit deel van Nederland een sterke toename op in natuurgebieden; met name heide- en hoogveengebieden. Tellingen in 1983, 1990 en 1998 leverden respectievelijk 10, 26 en 40 broedparen op. Voor de periode 1999-2003 wordt het aantal paren op gemiddeld 120 geschat. Rekolonisatie van het agrarisch gebied vanuit deze kernen heeft in Brabant en Limburg het belang van de natuurgebieden voor het voortbestaan van de roodborsttapuit overigens weer minder cruciaal gemaakt. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

Niet-broedvogels

A039 Toendrarietgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen toendrarietganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Het gebied heeft voor de kolgans o.a. een functie als slaappleaats. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

Synopsis

<i>Habitattypen</i>	<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling oppervlakte</i>	<i>Doelstelling kwaliteit</i>
H7110_A Actieve hoogvenen (<i>hoogveenlandschap</i>)	--	+	>	>
H7120 Herstellende hoogvenen	+	++	= (<)	>

<i>Broedvogelsoorten</i>		<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A004	Dodaars	+	-	=	=
A224	Nachtzwaluw	-	-	=	=
A272	Blauwborst	+	+	=	=
A276	Roodborsttapuit	+	-	=	=

<i>Niet-broedvogelsoorten</i>		<i>Staat van instandhouding</i>	<i>Relatieve bijdrage</i>	<i>Doelstelling leefgebied</i>	<i>Doelstelling populatie</i>
A039	Toendrarietgans	+	S+	=	=
A041	Kolgans	+	S-	=	=

^{1a} Herstel van een technische fout in database 2004.

¹⁸ Aantal thans lager dan 1% van de Nederlandse broedpopulatie of het gebied kan onvoldoende bijdrage leveren aan sleutelpopulatie.

⁸ Aantal thans hoger dan 0.1% van biogeografische populatie.

¹⁴ Herstel van een technische fout in database 2004.

^a In het Reactiedocument (2004) is opgenomen dat de habitattypen stuifzandheiden (H2310) en vochtige heiden (H4010) zijn toegevoegd aan de database. Daarbij is habitattypen stuifzandheiden (H2310) in de database opgenomen als habitattypen droge heiden (H4030). Thans worden beide habitattypen uit de database gehaald vanwege herinterpretatie van het habitattypen herstellende hoogvenen (H7120). Op veengronden worden begroeiingen die elders onderdeel uitmaken van de habitattypen droge heiden (H4030) en vochtige heiden (H4010) tot het habitattypen herstellende hoogvenen (H7210) gerekend.